

Josip Lisac
Zadar

DRŽIĆEV JEZIK I LEKSIKOGRAFIJA NJEGOVA DOBA

**UDK: 821.163.42.09 Držić, M.
811.163.42 '15'**

Rukopis primljen za tisak 18.04.2007.

Izvorni znanstveni članak

Original scientific paper

Recenzenti: Živko Bjelanović, Joško Božanić

Najsazetije se obrađuje Držićev jezik, tipovi hrvatskoga književnog jezika u njegovo doba, njegova upućenost u jezike, talijanska jezična situacija njegova vremena. Opisuje se leksikografsko stanje u renesansi, poglavito leksikografsko stanje u hrvatskoj kulturnoj sredini.

Ključne riječi: jezik, renesansa, komedija, leksik, leksikografija

Marin Držić (1508.-1567.) svoju je književnu darovitost jasno iskazao majstorskom uporabom različitih idioma hrvatskoga jezika, pa i drugih jezika koje je unosio u svoje materinskim jezikom pisane tekstove, a pisao je i talijanski. Osim hrvatskoga i talijanskoga, poznao je i druge jezike, prije svega latinski, zatim u stanovitoj mjeri njemački, turski, grčki, albanski, arapski i dalmatski, što je sve razvidno iz njegove književne uporabe pojedinih elemenata iz tih jezika. Učio je latinski i talijanski, no nije imao jezikoslovnih nagnuća. Njemu su jezici služili i s njima se upoznao uglavnom u svakodnevnoj komunikaciji, a zatim je doživljene spoznaje s iznimnim jezičnim osjećajem unosi u svoja djela. Odrastao u Dubrovniku, gdje se, osim hrvatski, govorilo i talijanski, gdje se mnogo koristio latinski i gdje je još bilo ostataka dalmatskoga, bio je Držić prema jezicima otvoren, zainteresiran za njih. Školujući se, upoznao se s latinskim i talijanskim, na putovanjima sretao se s njemačkim i s turskim, a i s različitim južnoslavenskim idiomima. Njemački je tada već imao znatan utjecaj u hrvatskom kulturnom ozračju. Latinski je svakako Držić držao važnim, također talijanski, a to su i bili među kulturno najznatnijim jezicima Držićeva doba u Hrvatskoj, Italiji i na svem Zapadu. Poznato je da su Dubrovčani Držićeva vremena, a i on sam, poznavali Plautove komedije iz škole, i to u izvorniku ("djeci ga u skuli legaju", kako se kaže u prologu *Skupa*), pa su svakako mnoge latinske riječi uključene u Držićeve

tekstove, no nerijetko ipak nisu preuzete iz latinskoga nego iz kojega drugog jezika, npr. talijanskoga, ili je latinski zapravo makaronski. Naravno je da je Držić, studirajući u Sieni, dobro svladao talijanski, no njegovi talijanski pisani tekstovi ipak u pravopisnom smislu nisu besprijeborni. Talijanski u Držićevim djelima nije uvijek standardni talijanski jezik, tj. javljaju se i mletačke ili južnotalijanske dijalekatne značajke. Posebno je zanimljiv loš talijanski onih Držićevih likova koji ga ne poznaju dobro, mješavina hrvatskoga i dijalekatnoga talijanskog, talijanski izgovaran na njemački način itd. Riječ je o služenju dvojezičnošću ili višejezičnošću likova na doista virtuozan način. Zanimljivo je da je Euripidovu *Hekubu* prepjevao prema talijanskom prijevodu L. Dolcea, ali je pritom očito konzultirao i starogrčki izvornik.

Držićev je jezik utemeljen u petrarkističkom izrazu prethodnih dubrovačkih pjesnika, no nije ostao u konvencionalnoj petrarkističkoj maniri. Zahtjevniji je u komedijama i u didaskalijama, a riječ je o dubrovačkom gradskom govoru što je oblikovan kao književni jezik. Pod talijanskim poticajima Držić je u komedijama nesputano stilizirao svakodnevno jezično iskustvo. Držićev jezik, naravno, nije ujednačen, tj. odvaja se govor lica što nisu Dubrovčani, sluga iz okolice grada i Lopudana, "Vlah", Kotorana, Korčulana, Jeđupke i Gulisava Hrvata, pa i onih što slabo znaju hrvatski. Srećemo i standardni talijanski jezik, mletački dijalekt, latinski jezik nekih lica i turski Turčina u komediji *Tripče de Utolče*. Imajući pred sobom naslijeđe Džore Držića, Vetranovića i Nalješkovića, Marin Držić magistralno je razvio jezično-stilske postupke što ih nalazimo u njegovih prethodnika. Doista se može prihvatiti da dijalekatnu stvarnost u priličnoj mjeri nalazimo u proznom dijalogu njegovih komedija i u didaskalijama, pa s pravom Držić u *Skupu* kaže kako njegova lica "para da se na Placi razgovaraju". On jezičnim razlikama karakterizira likove, koji put i odstupajući od određenih govora i tako pojačavajući komiku, npr. kad u Kotorana nalazimo mnogo ikavizama i poneki čakavizam. Gulisav Hrvat u *Dundu Maroju* karakteriziran je vrlo nehomogenim jezikom, a Milan Rešetar je mislio da je on sigurno iz sjevernoga Primorja. Navlastito su zanimljivi Lopudani, među kojima ima i onih s nekadanjim dijalekatnim značajkama otoka Lopuda, od kojih su primjeri s *o* na mjestu samoglasnoga *l* (npr. *Po sonce žoto*, kaže Dživulin u *Dundu Maroju*), kao u današnjih Lastovljana, zacijelo vrlo važni. Također je bitna i znanlačka uporaba aloglotskih elemenata u Držićevu kazalištu, polarizirana u različitim osoba s obzirom na upotrebu talijanskoga standardnog jezika i mletačkog dijalekta. Doradenošću u uporabi talijanskoga odlikuje se i jezik kojim u *Dundu Maroju* govori Sadi Žudio, ali on govori jedino tim jezikom, dok će poslije u dubrovačkim preradbama Molièreovih komedija (*Lakomac*, *Džono aliti Gos*) Židovi uz talijanski upotrebljavati i dubrovački govor, doduše s nesigurnostima. Ekspresivnost Držić postiže na nekoliko načina, npr. eliptičnim rečenicama (u tom je smislu osobito važna *Novela od Stanca*), pa i uporabom zanijekanih imenica, kao kad Maro u *Dundu Maroju* oca zove *neocem*, a to je neologizam našega komediografa.

U Držićevo doba Hrvati su pisali čakavski (Petar Hektorović, Šimun Kožičić, Petar Zoranić), štokavski (Mavro Vetranović, Nikola Dimitrović, Nikola Nalješković, Dinko Ranjina) i hibridnim (čakavsko-kajkavsko-štokavskim) tipom jezika (Nikola Dešić, Stjepan Konzul, Ferenac Črno), dok se kajkavština izrazitije u književnosti javlja tek nakon Držićeve smrti, s Ivanom Pergošićem i Antunom Vramcem kao prvim predstavnicima potkraj 16. stoljeća. Zahvaljujući bogatoj aktivnosti Dubrovčana, već je u Držićevo doba među Hrvatima štokavština dominantna, u Dubrovniku (i)jekavska i s nizom arhaičnih značajki. Ipak nije

bilo mogućnosti da jedno od rješenja (jedno narječje) brzo prevlada i postane općenito. Već u 16. stoljeću čakavci započinju pisati štokavski (Splićanin Aleksandar Komulović), a tim će putem ubrzo poći i Pažanin Bartol Kašić (1575.-1650.). Marin Držić djeluje prije objave prve hrvatske gramatike, Kašičeve iz 1604., pa i prije prvoga reprezentativnoga rječnika, Vrančićeva iz 1595. Mnogi Hrvati tada pišu latinski (npr. Matija Vlačić Ilirik, Frane Petrić, Andrija Dudić, Pavao Skalić), mnogi također talijanski (Nikola Nalješković, Frane Petrić, Sabo Bobaljević Mišetić, Dinko Ranjina), puno rjeđe na drugim jezicima. Korištenja latinskoga i talijanskoga bit će u Hrvatskoj sve do najnovijeg vremena, primjerice u Tona Smerdela (latinski) ili u Petra Kasandrića (talijanski). Do kraja 16. stoljeća prevladavao je u Hrvata talijanski utjecaj, koji je na obalnom području djelovao na leksik i frazeologiju, na slovopis i pravopis. Dok je u slovopisu jako u jadranskoj zoni utjecao talijanski, na sjeveru je bio utjecajan mađarski. U slovopisu potkraj 16. stoljeća bio je važan Budinićev pokušaj da se hrvatska latinica sredi uz pomoć dijakritika. U leksiku među čakavcima uzor je bio talijanski, među kajkavcima njemački i mađarski, među štokavcima orijentalni. No turski je utjecaj na hrvatski jezik vrlo osjetan, tj. nije samo leksički, on je i gramatički. Međutim, na znatnom području pod turskom vlasti dugo je vladalo književno mrtvilo.

U europskim razmjerima glavna je renesansna književnost talijanska, s Petrarkom (1304.-1374.) kao prvim predstavnikom. Međutim, dijalekt je već u renesansno doba u Italiji predstavljao neku vrstu stilističkog izbora, pa se osobito u Veneciji uspješno razvila književnost na mletačkom dijalektu s umjetničkim pretenzijama. Niccolò Machiavelli naglašavao je poučni smisao i zabavljajući cilj komedija, pa i oslobađanje od lingvističke opreznosti. Jezična i izražajna dinamičnost komedija u 16. stoljeću poglavito se ističe u govoru slugu. Ti predstavnici najnižega društvenog sloja rabe vlastiti jezik s poslovicama i verbalnim kadencama svojstvenim njihovu malom svijetu, a vješto improviziraju kada dolaze u dodir s gospodarima i privilegiranim društvenim kategorijama kako bi održali distancu koja ih od njih dijeli. To se improviziranje sastoji u korištenju različitih idioma, tj. jezika oponiranja s parodističkom i karikaturnom notom. Komični tekstovi namijenjeni teatru pokazuju veliku jezičnu šarolikost. Komedije u Italiji crpile su snagu iz raznih izvora, a jedan od nepresušnih bio je narodni govor. Komedioografi su bez sustezanja koristili leksik dijalekatnoga podrijetla, uklanjajući sve predrasude i omogućujući autorima da u riznici narodnih govora pronađu izražajne rekvizite. Machiavelli višekratno piše o jezičnom obilježavanju likova, tj. o potrebi da se jezik dijaloga prilagodi nosiocima radnje, što Ruzante intuitivno prihvaća i dijalektu povjerava ulogu karakterizacije likova. Najistaknutiji talijanski renesansni dijalektalni stvaraoci potvrdili su da upravo domaći, svakodnevn, lokalni tonovi mogu komediju natopiti neponovljivom komikom. Marin Držić mnogo je kazališnog i književnog iskustva prikupio tijekom boravka u Sieni i drugdje u Italiji.

Drugdje u Europi ističu se osobito španjolska i portugalska renesansna književnost s uporabom većeg broja jezika, također francuska, u koju, kao i u nas, plautovska komedija i tragedija stižu oko sredine 16. stoljeća. Važna je bila njemačka renesansa, još važnija engleska, koja se, doduše, javlja relativno kasno, kada drugdje već vlada barokni stil. Drugdje u slavenskom svijetu, izvan hrvatske sfere, najizrazitija je renesansna književnost u Poljskoj, gdje su djelovali i neki hrvatski humanisti i renesansni pisci. I u Poljskoj, kao i u Hrvatskoj, osim na narodnom jeziku, mnogo se pisalo i latinski.

Prave humanističke latinske rječnike sastavili su u Italiji Guarino da Verona (1370.-1460.), Lorenzo Valla (1405.-1457.), Niccolò Perotti (1429.-1480.) i drugi, a velika je novost stigla s učenim redovnikom augustincem koji se je zvao Ambrogio Calepio (oko 1435.-

1509.), a koji je kao humanistički pisac prozvan Ambrosius Calepinus. Taj Kalepljanin iz kraja kod Bergama u Lombardiji svojim latinskim rječnikom (*Dictionarium Latinum*, Reggio, 1502.) predstavlja bitno osvježenoje latinske leksikografije onoga doba. On je imao namjeru obuhvatiti sav latinitet od Plauta (o. 254.-183. pr. Kr.) sve do pisaca humanista, ne samo klasične autore poput Cicerona, kakve su uzimali u obzir njegovi prethodnici. Calepio je sastavio rječnik, ali i enciklopedijski i onomastički leksikon. Nastojao je obuhvatiti sve što je bilo na raspolaganju zapadnjačkoj naobrazbi njegova doba i tako utemeljiti elokvenciju bogatiju no što je prije bila. Nije se bavio samo latinskim nego je uz latinske riječi bilježio njihov prijevod na hebrejski, grčki i talijanski. To su bili kulturno najznatniji jezici njegova vremena. Leksikografske inovacije Calepijeve su znatne, pa tako uključuje narodni talijanski jezik i stavlja hebrejski jezik na prvo mjesto u doba kada počinje cvasti zapadnjačka hebraistika. Taj je rječnik upravo bitan u duhovnim strujanjima 16. stoljeća, pa je prvenstveno svojom anticipatorskom ulogom postigao golem uspjeh. U novijim izdanjima i redakcijama dosad je taj rječnik objavljen preko 200 puta. Kalepinus je postao uzorom europske leksikografije sve do 18. stoljeća. U talijanskom jeziku riječ *calepino* postala je sinonim za latinski rječnik. U hrvatskoj leksikografiji nazivom *calepinus* poslužio se u 18. stoljeću franjevac Josip Jurin iz Primoštena. On je svoje velike neobjavljene trojezične rječnike (latinsko-hrvatsko-talijanski i talijansko-latinsko-hrvatski) nazvao *Calepinus trium linguarum*. U novija izdanja Calepijeva rječnika uvrštavani su i drugi jezici, francuski, njemački, španjolski, engleski, poljski i drugi. Glasovita su bila izdanja što su izlazila u Baselu i u Lyonu. Mnogi drugi rječnici nadovezivali su se na rječnik glasovit po nazivu Kalepinus, pa se ne da pravo odrediti kakvi su bili utjecaji među pojedinim kasnijim leksikografskim ostvarenjima. Sve to događalo se osobito u 16. stoljeću, a to je doba velikih (a i onih manjih, kao što je Vrančićev) višejezičnih rječnika.

U hrvatskoj sredini bilježe se značenja pojedinih riječi već vrlo rano, a prvi višejezični, terminološki i slikovni rječnik s hrvatskim nazivljem jest *Liber de simplicibus* (Knjiga o ljekovitu bilju). To je botanički rječnik što ga je sastavio talijanski liječnik rodom iz sjeverne Italije Niccolò Roccabonella (1386.-1459.). Nazive ljekovita bilja donio je na arapskom, grčkom, latinskom, hrvatskom i njemačkom jeziku, a s likovne strane rječnik izgleda doista izvršno. Hrvatsku čakavsku građu unio je autor tijekom boravka u Zadru sredinom 15. stoljeća, no njegovu je djelo ostalo neobjavljeno, jednako kao enciklopedijski latinski rječnik što ga je oko 1480. sastavio slavni Dubrovčanin Ilija Crijević (1463.-1520). Djelo toga znamenitog hrvatskog latinista, pjesnika i onoga koji je Dubrovčane u školi podučavao npr. o Plautu, prvo je značajno djelo hrvatske leksikografije. Sadrži 429 listova velikog formata koji su ispisani lijepim rukopisom. Spominjući Cavtat, autor kaže da je to grad odakle se učenik (tj. on sam) zaputio u Rim, gdje je djelovao do godine 1487.

Među najstarije nesamostalne rječnike možemo uvrstiti i registar od 56 hrvatskih riječi kölnskog putopisca i hodočasnika Arnolda von Harffa, koje je on potkraj 15. stoljeća zapisao u Dubrovniku.

Godine 1527. objavljen je konverzacijski rječnik *Opera nuova* Petra Lupisa Valentiana, španjolskoga Židova i ankonskog trgovca, koji je u svoje djelce unio 328 hrvatskih riječi, uglavnom sjevernijih čakavskih (vjerojatno senjskih), ali i nešto dubrovačkih.

U Baselu je češki humanist Zikmund z Jeleni (Sigismund Gelenius) 1537. objavio rječnik *Lexicon symphonum* u kojem uspoređuje riječi iz različitih jezika, a primjeri su "slavenskog" jezika češki i hrvatski.

Bartol Đurđević (oko 1506. - oko 1566.) iz Male Mlake kod Zagreba bio je pravi poliglot, a u svoje je djelo *De afflictione tam captivorum quam etiam sub Turcae tributo viventium Christianorum* (Antwerpen, 1544.) unio i mali latinsko-hrvatski aneksni rječnik. Rječnik je štokavski i ikavski, a autor posebno upozorava, među ostalim, na veliku raširenost hrvatskoga jezika u Turskoj. Prevođenjem njegovih djela na druge jezike nastali su i drugi dvojezični rječnici, hrvatsko-francuski, hrvatsko-nizozemski i hrvatsko-engleski. Također je Đurđević sastavio talijansko-arapsko-hebrejsko-kaldejski praktični rječnik. Dakle, taj u europskim razmjerima slavni pisac, suvremenik Marina Držića, ima lijepo mjesto i u hrvatskoj leksikografiji.

Godine 1574. izašao je u *Decretumu* Ivana Pergošića mali latinsko-kajkavski rječnik pravnih termina. Riječ je o 45 latinskih riječi protumačenih kajkavskim istoznačnicama, jednom ili dvjema.

Dva aneksna i diferencijalna slovensko-hrvatska rječnika objavio je 1578. u Ljubljani i 1584. u Wittenbergu slovenski protestantski pisac Jurij Dalmatin.

Godine 1582. u knjigu *Pokorni i mnozi ini psalmi Davidovi* Zadrani je Šime Budinić unio aneksni rječnik u kojem tumači teže razumljive hrvatske riječi.

Hrvatske riječi nalazimo i u Čeha Matouša Beneševskoga, u djelu *Knížka slov českých*, Prag, 1587.

Prvi hrvatski reprezentativni rječnik objavio je Šibenčanin Faust Vrančić (1551-1617.). On je u Mletcima 1595. objavio *Dictionarium quinque nobilissimarum Europae linguarum, Latinae, Italicae, Germanicae, Dalmaticae et Ungaricae*. Latinske natuknice i njihove prijevode na talijanski i njemački preuzeo je Vrančić iz Kalepinusa. Hrvatski i mađarski leksik bit će da je Vrančić u to djelo unio samostalno. Rječnik donosi oko 5000 riječi svih uvrštenih jezika, a ako se pribroje i dodane hrvatske riječi što su ih primili Mađžari i još nekoliko molitava na svih pet jezika, može se reći da Vrančićev petojezičnik donosi oko 5800 hrvatskih leksema. Uglavnom je riječ o čakavskim riječima, manje ima štokavskih i još manje kajkavskih. Većinom su to najpotrebnije i najobičnije riječi, manje-više ruralnoga podrijetla. Vrančićev je rječnik i u grafijskom smislu vrlo značajan, tj. on je prihvatio i neka sjeverna, mađarska grafijska rješenja, a njegovo grafijsko rješenje za pisanje fonema *č* prihvatili su i Mađžari. Još prije ostalih Vrančićevih utjecaja valja spomenuti njegove pobude Kašićevu leksikografskom radu. Naime, Pažanin Bartol Kašić, veliki otac hrvatske gramatike, sastavio je svoj *Hrvatsko-talijanski rječnik*, objavljen tek 1990., na temelju Vrančićeva rječnika. Kašićev je rječnik još manji od Vrančićeva. Utjecaj Vrančićeva rječnika i inače je bio velik, a riječ je o utjecaju na Talijana Bernardina Baldija (mađarsko-talijanski rječnik), na Nijemca Jeronima Megisera, na Čeha Petra Lodereckera, autora djela *Dictionarium septem diversarum linguarum* (Prag, 1605.) i na uglavnom sve kasnije hrvatske leksikografe. Jezicima koje je obuhvatio Vrančić dodao je Loderecker češki i poljski jezik. Lodereckerovo djelo sadrži i hrvatsko-latinski rječnik što je prvi objavljeni rječnik s hrvatskim kao polaznim jezikom.

Ljudi djelatni u hrvatskoj leksikografiji 16. stoljeća, a uz to velike pojave hrvatske filologije kao što su Šime Budinić i Bartol Kašić, bili su rođeni čakavci i Dalmatinci. Oni su bitno odredili budućnost hrvatskoga jezika: obojica su se zanosila štokavljenjem, obojica su se zanosila Dubrovnikom. Prije njih slične je misli imao Splitsanin Aleksandar Komulović. Naravno, slijedili su političke ideje moćnika iz Rima zainteresiranih za kršćansko

stanovništvo pod turskom vlasti. Usmjerali su budući razvoj, razumije se, u korist štokavskoga razvoja i na štetu triju hrvatskih jezika onoga doba: čakavskoga, hibridnoga (čakavsko-kajkavsko-štokavskoga) i kajkavskoga. Svakako su nesretna ratna zbivanja, osmanlijska okupacija i seobe onemogućila normalnu standardizaciju hrvatskoga jezika pretežno čakavske fizionomije već u 16. stoljeću, uz štokavske i kajkavske infiltrate. Hrvatska leksikografija u sljedećim će se stoljećima snažno razvijati (najvažniji autori: Jakov Mikalja, Juraj Habelić, Ivan Belostenec, Franjo Sušnik i Andrija Jambrešić, Ivan Tanzlinger Zanotti, Pavao Ritter Vitezović, Ardelio Della Bella, Adam Patačić, Matija Petar Katančić, Josip Voltić, Joakim Stulli), često i s bitnim oslonom na hrvatsku književnost, a to se prvenstveno odnosi na Della Bellino i na Stullijevo djelo. U Držićevo pak doba bitnijega gramatičkoga i leksikografskog rada u hrvatskoj sredini nije bilo.

LITERATURA

- Frano Čale 1973: *Od stilema do stila*, Zagreb
- Marin Držić 1979: *Djela*. Pripredio Frano Čale, Zagreb
- Igor Gostl, 1992-1993: "Uz šesto izdanje Vrančićeva 'Dikcionara' (1595) – prvenca hrvatske leksikografije", *Filologija*, 20-21, 129-137.
- Jukka Hyrkänen 1973: *Der lexikalische Einfluss des italienischen auf das kroatische des 16. Jahrhunderts*, Helsinki
- Radoslav Katičić 1989: "O Držićevu jeziku pedeset godina nakon Rešetara", *Forum*, 28, br. 9-10, 313-326.
- Josip Lisac 1994: *Hrvatski jezik i njegovi proučavatelji*, Split
- Petar Loderecker 2005: *Sedmerojezični rječnik*. Pretisak i Dodatak, Zagreb
- Slobodan Prosperov Novak 1997: *Povijest hrvatske književnosti*, knj. 2, Zagreb
- Slobodan P. Novak – Josip Lisac 1984: *Hrvatska drama do narodnog preporoda*, I-II, Split
- Glorija Rabac Čondrić 1972: "Prvi zameci dijalektalnoga teatra u Italiji", *Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru*, 9, 115-135.
- Glorija Rabac Čondrić 1973: "Talijanski dijalektalni teatar između renesanse i romantizma", *Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru*, 11, 339-364.
- Milan Rešetar 1927: "Kvantitet u djelima Marina Držića", *Rad*, 233, 145-196.
- Milan Rešetar 1933: "Jezik Marina Držića", *Rad*, 248, 99-240.
- Josip Vončina 1982: "Scenski jezik Marina Držića i kazališna baština u Dubrovniku", *Analitičari Zavoda za povijesne znanosti IC JAZU u Dubrovniku*, XIX-XX, 249-261.
- Zbornik radova o Marinu Držiću*, Zagreb, 1969.

LA LINGUA DI DRŽIĆ E LA LESSICOGRAFIA DEL SUO TEMPO

R i a s s u n t o

Sono trattati in forma estremamente sintetica la lingua di Držić, i tipi della lingua letteraria croata del suo tempo, la sua conoscenza delle problematiche linguistiche, la situazione della lingua italiana di allora. Si descrive lo stato della lessicografia nel rinascimento, principalmente di quella d'ambito culturale croato.

Parole chiave: lingua, rinascimento, commedia, lessico, lessicografia

DRŽIĆ'S LANGUAGE AND THE LEXICOGRAPY OF HIS TIME

S u m m a r y

The article discusses Držić's language, the types of the Croatian literary language of his time, Držić's knowledge of various languages and the Italian language situation of his time. The lexicographical situation during the Renaissance is described and special attention given to the lexicographical situation in the Croatian cultural milieu.

Podaci o autoru:

Josip Lisac, profesor dijalektologije i povijesti hrvatskoga jezika na Sveučilištu u Zadru, Obala kralja Petra Krešimira IV. br. 2, Zadar.

Kućna adresa: ulica Brne Karnarutića 4, Zadar, tel. 023/251-591